

**LEGAL
ALERT**

DLF
ATTORNEYS-AT-LAW

АЛЬТЕРНАТИВНА ЕНЕРГЕТИКА В УКРАЇНІ

Червень 2019

ЗМІСТ

Прийнято закон щодо «зелених» аукціонів	2
Умови участі в аукціоні	3
Строк дії «зеленого» тарифу	4
Зміна «зеленого» тарифу	4
Початок проведення аукціонів	5
Квоти, що виставляються на аукціон	5
Забезпечення конкуренції	6
Забезпечення участі в аукціоні – банківська гарантія	7
Переможець аукціону	7
Строк введення в експлуатацію об'єкту ВДЕ	8
Чинність нових технічних умов для ВДЕ	8
Чинність виданих технічних умов	8

Прийнято закон щодо «зелених» аукціонів

25 квітня 2019 року було прийнято Закон №2712-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» (надалі – Закон). Цей Закон передбачає внесення змін до Законів «Про альтернативні джерела енергії», «Про ринок електричної енергії», «Про регулювання містобудівної діяльності».

Закон набрав чинності 22 травня 2019 року.

Необхідність прийняти цей Закон зумовлена надто високими стимулюючими тарифами «зеленої» енергетики. Зокрема, наприклад, внаслідок значного цінового навантаження «зелених» тарифів на оптову ринкову ціну частка оплати з Оптового ринку електричної енергії виробникам за «зеленим» тарифом у 2017 році становила 7,5%, а наприкінці 2018 року сягнула 8,2%. Високий рівень «зеленого» тарифу в Україні, особливо тарифу для сонячних електростанцій (СЕС), створює надлишкове цінове навантаження для

споживачів електричної енергії України, яке надалі стрімко зростатиме з уведенням в експлуатацію нових електростанцій.

При цьому, за останні роки значно знизилась вартість електричної енергії, виробленої з енергії сонця. За даними звіту IRENA «Renewable Power Generation Costs in 2017», одним із основних чинників такого зниження є зниження вартості сонячних панелей на 81% порівняно з 2009 роком. Середньозважена приведена вартість електричної енергії, виробленої з енергії сонця, зменшилась протягом 2010-2017 років на 73% до 0,1 дол. США за 1 кВт/год.

Тобто виробництво електричної енергії з енергії сонця стає щоразу більш конкурентним у порівнянні з виробництвом із традиційних джерел, навіть без державної підтримки. Крім того, європейський досвід свідчить про зниження темпів стимулювання розвитку виробництва електроенергії з енергії сонця.

Відповідно, надання державної підтримки виробникам електричної енергії з відновлюваних джерел енергії на конкурентних засадах, а саме шляхом запровадження аукціонів, тендерів дозволяє забезпечити оптимальний рівень підтримки виробництва електроенергії з відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) та уникати надмірної компенсації інвесторам. Запровадження аукціонів є вигідним для споживачів, адже його результатом є зниження вартості електричної енергії з ВДЕ.

Закон передбачає наступні основні зміни:

1. Умови участі в аукціоні

Починаючи з 1 січня 2020 року, отримання підтримки для суб'єктів господарювання, які мають намір виробляти електричну енергію з енергії вітру або сонячного випромінювання, є можливим виключно за умови участі таких суб'єктів в аукціоні з розподілу квоти підтримки та їх перемоги. Розмір проектів, які повинні йти на аукціони:

- проекти ВЕС (вітрові електростанції) потужністю більше 5 МВт. Це обмеження не діє для об'єктів з однією вітротурбіною, незалежно від встановленої потужності такої вітротурбіни;
- проекти СЕС (сонячні електростанції) потужністю більше 1 МВт;

Інші суб'єкти господарювання, які мають намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії, незалежно від встановленої потужності об'єкта та джерела альтернативної енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії – лише мікро-, міні- та малі гідроелектростанції), можуть брати участь в аукціонах на добровільних засадах. При цьому, такі суб'єкти не можуть брати участь в аукціонах з розподілу квоти підтримки щодо тих об'єктів електроенергетики, стосовно яких раніше встановлено "зелений" тариф та/або набуто право на підтримку за результатами аукціону.

Перевагою нової системи підтримки перед системою «зелених» тарифів є:

АЛЬТЕРНАТИВНА ЕНЕРГЕТИКА

- більш тривалий строк підтримки (20 років з дати введення об'єкту ВДЕ в експлуатацію),
- гарантований викуп у виробників всього обсягу відпущеної електричної енергії за ціною, яка буде визначена за результатами аукціону (аукціонна ціна).

Аукціони запроваджуються з 1 липня 2019 року та проводяться по 31 грудня 2029 року. Аукціони мають проводитися двічі на рік, але не пізніше 1 квітня та 1 жовтня відповідного року.

2. Строк дії «зеленого» тарифу

Система підтримки «зеленими» тарифами діятиме до 2030 року та поширюватиметься на:

- виробників, яким вже раніше встановлено «зелений» тариф, та суб'єктів, які до 1 січня 2020 року побудують та введуть в експлуатацію об'єкти електроенергетики (незалежно від встановленої потужності об'єкту та виду ВДЕ);
- суб'єктів, які до 31 грудня 2019 року підпишуть попередній договір купівлі-продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом з гарантованим покупцем, побудують та введуть відповідні об'єкти в експлуатацію протягом 2 років (для СЕС) та 3 років (для інших видів ВДЕ);
- суб'єктів, які будуватимуть після 1 січня 2020 року об'єкти електроенергетики, величина встановленої потужності яких менша за визначену законом для обов'язкової участі в аукціонах;
- споживачів електричної енергії, зокрема енергетичні кооперативи, які встановили генеруючі установки потужністю до 150 кВт та здійснюють продаж електричної енергії за «зеленим» тарифом в обсягах, що перевищують їхнє власне споживання. При цьому, «зелений» тариф для генеруючих установок, що виробляють електричну енергію з енергії сонця (за винятком комбінованих систем) встановлюється лише за умови розташування на дахах та/або фасадах будівель й інших капітальних споруд.

3. Зміна «зеленого» тарифу

Щодо рівня «зеленого» тарифу для різних видів ВДЕ, Закон передбачає:

- у 2020 році зниження рівня «зеленого» тарифу для СЕС на 25% із подальшим зменшенням ще на 2,5% кожного року протягом 3 років;
- у 2020 році для ВЕС зменшення рівня тарифу на 10% із подальшим зменшенням ще на 1,5% кожного року протягом 3 років. При цьому, подальше щорічне зниження не розповсюджується на ВЕС одиничною встановленою потужністю від 2000 кВт та більше;
- для електроенергії, виробленої з біогазу та біомаси, розмір тарифу залишиться без змін, на рівні до 2020 року.

Запропонований рівень зменшення «зеленого» тарифу ґрунтується на розрахунках Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, і даних IRENA щодо рівня зменшення капітальних витрат (CAPEX) по проектах будівництва СЕС, ВЕС.

Також було враховано потребу зберегти рівень зацікавленості інвесторів у проектах виробництва електроенергії з біогазу та біомаси. Суб'єкти господарювання, які виробляють або мають намір виробляти електричну енергію з біомаси та/або біогазу на об'єктах електроенергетики, мають право брати участь в аукціонах із розподілу квоти підтримки на добровільних засадах незалежно від дати введення об'єктів електроенергетики або черг їх будівництва в експлуатацію.

Крім того, для об'єктів електроенергетики, яким встановлено «зелений» тариф, після проведення реконструкції, технічного переоснащення, капітального ремонту із збільшенням встановленої потужності "зелений" тариф розраховується із застосуванням коефіцієнта "зеленого" тарифу, визначеного законом на дату введення такого об'єкта в експлуатацію після реконструкції, але не більшим від того, що застосовувався при встановленні «зеленого» тарифу відповідному об'єкту електроенергетики.

4. Початок проведення аукціонів

Аукціони проводяться з метою визначення суб'єктів господарювання, які будуть мати право на підтримку. Аукціони проводяться в електронній торговій системі відповідно до порядку проведення аукціонів, що затверджується Кабінетом Міністрів України (протягом трьох місяців від набрання Законом чинності).

Аукціони запроваджуються з 1 липня 2019 року. Кабінету Міністрів України доручено забезпечити проведення у 2019 році пілотного аукціону (протягом шести місяців з моменту набрання Законом чинності).

5. Квоти, що виставляються на аукціон

На аукціоні розподіляється щорічна квота підтримки (визначений на відповідний рік обсяг потужності об'єктів ВДЕ, в межах якого суб'єктам господарювання гарантується підтримка з боку держави). Кожного року (не пізніше 1 грудня) Кабінет Міністрів України встановлює щорічні квоти на наступні 5 років, що має забезпечити передбачуваність для суб'єктів ринку при плануванні та реалізації проектів у сфері ВДЕ.

У рамках загальної або додаткової квоти Кабінет Міністрів України може запропонувати земельні ділянки для будівництва об'єктів ВДЕ з визначеними технічними параметрами та технічними умовами на приєднання до електричної мережі. Порядок оголошення і проведення такого аукціону визначається порядком проведення аукціонів із розподілу квоти підтримки.

Розміри щорічних квот визначаються на основі цільових показників розвитку відновлюваної енергетики, встановлених міжнародними зобов'язаннями України, Енергетичною стратегією України, та з урахуванням результатів оцінки оператора системи передачі відповідності (достатності) генеруючих потужностей та плану розвитку системи передачі. У щорічній квоті визначаються окремо частки для проектів СЕС, проектів ВЕС та проектів з інших видів ВДЕ.

Річна квота підтримки розподіляється на частки за окремими альтернативними джерелами енергії наступним чином:

- для СЕС – розмір квоти не може становити менше 15%;
- ВЕС – не менше 15%;
- інші види ВДЕ – не менше 15%.

При цьому, під час встановлення річної квоти підтримки Кабінет Міністрів України може прийняти рішення про проведення аукціонів із розподілу квот підтримки без розподілу за окремими альтернативними джерелами енергії (технологічно нейтральні аукціони).

Якщо на аукціоні не розподілена частина квоти (повністю або частково) за певним видом альтернативних джерел енергії, за рішенням Кабінету Міністрів України нерозподілений обсяг може бути спрямований до частини квоти підтримки за іншими видами альтернативних джерел енергії для розподілу на наступному аукціоні.

На початку дії аукціонів встановлено особливі правила. Вперше річна квота встановлюється на 2020 рік.

У 2020-2022 роках річна квота підтримки розподіляється на частки за окремими видами альтернативних джерел енергії таким чином:

- СЕС – не менше 30%;
- ВЕС – не менше 30%;
- інші види ВДЕ – не менше 15%.

Відповідальним за організацію та проведення аукціонів є гарантований покупець.

6. Забезпечення конкуренції

Для забезпечення конкуренції на аукціонах:

- величина потужності, щодо якої за результатами аукціону учасники набувають право на підтримку, не може перевищувати 80% сукупної величини потужності, запропонованої всіма учасниками аукціону з розподілу частини квоти щодо відповідного виду альтернативних джерел енергії;
- обмежується обсяг щорічної квоти, що його може придбати один учасник аукціону самостійно або разом з іншими учасниками, з якими

він має спільного кінцевого бенефіціарного власника, – не більше 25% щорічної квоти;

- порядок проведення аукціонів повинен передбачити механізм забезпечення конкуренції у випадках, якщо під час проведення аукціону буде встановлено факт відсутності належного рівня конкуренції.

7. Забезпечення участі в аукціоні – банківська гарантія

Для забезпечення належної конкурентної поведінки, відповідно до Закону, учасники зобов'язані подати безвідкличні банківські гарантії для участі в аукціоні, а в разі набуття прав на підтримку – внесення додаткової банківської гарантії є забезпеченням виконання зобов'язань за договором, який переможець аукціону укладає з гарантованим покупцем.

Розмір банківської гарантії за участь в аукціоні розраховується із розрахунку 5 євро за 1 кВт потужності, щодо якого суб'єкт господарювання має намір набути підтримку. При цьому, величина потужності об'єкта електроенергетики, право на підтримку щодо якого має намір набути суб'єкт господарювання, не може перевищувати величину потужності такого об'єкта, що приєднується відповідно до договору про приєднання об'єкта електроенергетики до електричних мереж.

Додаткова банківська гарантія розраховується із розрахунку 15 євро за 1 кВт потужності, щодо якої переможець аукціону забезпечує виконання зобов'язань перед гарантованим покупцем.

8. Переможець аукціону

Переможцем аукціону визнають учасника, який запропонував найнижчу ціну електричної енергії, за якою такий учасник готовий здійснювати виробництво електричної енергії з альтернативних джерел енергії та її продаж в енергосистему (аукціонна ціна).

При цьому Закон встановлює граничний розмір аукціонної ціни на рівні «зеленого» тарифу, встановленого законом для об'єкту відновлюваної енергетики відповідної категорії.

Аукціонна ціна фіксується шляхом перерахування в євро станом на дату проведення аукціону за офіційним валютним курсом Національного банку України на зазначену дату.

Також Закон передбачає, що надбавка за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва, розповсюджується не тільки на «зелений» тариф, а і на аукціонну ціну. Згадану надбавку гарантований покупець нараховує у грошовому виразі щомісяця під час розрахунку розміру вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії.

9. Строк введення в експлуатацію об'єкту ВДЕ

Переможець аукціону бере на себе зобов'язання збудувати та ввести об'єкт відновлюваної енергетики в експлуатацію протягом 2 років для СЕС та 3 років для об'єктів з інших видів ВДЕ з дати підписання договору, що укладається за результатами аукціону.

Якщо протягом встановленого строку об'єкт не введений в експлуатацію та не здійснює відпуск електричної енергії в енергетичну систему, укладений за результатами аукціону договір втрачає силу, а зобов'язання за безвідкличною банківською гарантією виконуються на користь гарантованого покупця.

Закон також передбачає можливість продовження строку введення об'єкту ВДЕ в експлуатацію, але не більше, ніж на 1 рік та за умови надання додаткової безвідкличної банківської гарантії у розмірі, що становить 30 євро за кожний кВт потужності.

10. Чинність нових технічних умов для ВДЕ

Для об'єктів електроенергетики, що виробляють електричну енергію з ВДЕ, технічні умови є чинними:

- для об'єктів СЕС не більше двох років з дня їх видачі незалежно від зміни замовника;
- для об'єктів з інших видів ВДЕ – не більше трьох років з дня їх видачі незалежно від зміни замовника.

У разі якщо замовник є суб'єктом, який за результатами аукціону набув право на підтримку, технічні умови для об'єкту ВДЕ, видані такому замовнику, є чинними на строк виконання зобов'язань щодо будівництва та введення об'єктів ВДЕ в експлуатацію.

11. Чинність виданих технічних умов

Технічні умови для об'єктів ВДЕ, видані до дня вступу Закону в дію є чинними:

- для СЕС – не більше двох років з дня чинності Закону;
- для інших видів ВДЕ – не більше трьох років з дня чинності Закону.

Якщо замовник є суб'єктом, який за результатами аукціону набув право на підтримку, технічні умови для об'єкту ВДЕ, видані такому замовнику, є чинними на строк виконання зобов'язань щодо будівництва та введення об'єктів ВДЕ в експлуатацію.

Технічні умови та договори про приєднання, видані/укладені до дня вступу Закону в дію підлягають приведенню у відповідність із Законом.

Контактні особи:

Ігор Дикунський, LL.M., партнер
igor.dykunskyy@DLF.ua

Дмитро Сикалюк, юрист
dmitriy.sykaluk@DLF.ua

Legal alert містить короткий огляд поточних змін в українському законодавстві та не може вважатися юридичною консультацією. Для отримання детальнішої інформації або рекомендацій щодо конкретних питань, просимо звернутися до вказаних контактних осіб або скористатися формою зворотного зв'язку на нашому сайті.

Legal alert – безкоштовне електронне видання. Якщо Ви більше не хочете його отримувати, будь ласка, надішліть короткий лист на info@DLF.ua

DLF attorneys-at-law

IQ Бізнес-центр | вул. Болсуновська, 13-15 | 01014 Київ | www.DLF.ua | info@DLF.ua
T +380 44 384 24 54 | F +380 44 384 24 55